

Overdenking Bergkerk zondag 2 januari 2022 - Johannes 1: 1-19 en Genesis 1, 1-5

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus,

In het begin van het nieuwe jaar de vraag: waar gaat het God in den beginne, in beginsel om. Waar komt het op aan. Daarover gaat het aan het begin van het Johannes 'Evangelie. Het Evangelie met dat prachtige poëtische begin, waarin vier Bijbelse grondwoorden bij elkaar worden gezet. Vier grondwoorden, die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn: **God is Woord is Leven is Licht**. Het klinkt als een lied, een gedicht.

Om die woorden uit te leggen moet je die woorden die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn ook letterlijk uiteen leggen, uit elkaar halen en ze afzonderlijk uitleggen. Je maakt dan wel iets stuk. Het is als bij gedichten. Als je die gaat uitleggen, dreigt het gevoel dat het ritme en de cadans, de melodie en de klankkleur van de woorden bij je oproept, enigszins verloren te gaan.

God is Woord is Leven is Licht

In vier woorden wordt aangegeven Wie God is, wat God doet en waar God op gericht is. God is Woord, het Woord scheidt Licht en Licht geeft ruimte om te Leven.

Die woorden van Johannes wijzen om te beginnen terug naar het begin, naar het begin van de Bijbel, naar de eerste woorden, naar Genesis : in den beginne schiep God hemel en aarde.. Het eerste dat van God gezegd wordt, is dat Hij een Geest heeft, Geest is. En die Geest uit zich in Woorden. De eerste scheppingsdaad is dat God vanuit zijn Geest een woord spreekt: *En God zei : 'Laat er Licht zijn' en er was licht*.

God is dus Woord – Hij zei – God is niet een iets, dat boven onze werkelijkheid zweeft. Niet een iets, dat we niet kennen, Niet een iets, dat alleen maar een gevoel van afhankelijkheid geeft. Zo in de trant van: 'er moet toch 'iets' zijn achter tegen wereld, dat ons te boven gaat. Dat algemene religieuze gevoel, dat er toch 'iets' moet zijn, gaat maar al te vaak gepaard met een ander gevoel: het gevoel dat alles toch gaat zoals het nu eenmaal gaat en dat je daar niets aan kan veranderen.

Maar zo leren wij God niet kennen. God is niet een iets', een nietszeggend iets. Integendeel. God is Woord, ja een veelzeggend woord. God laat zich/ laat zijn Geest/ wat hij wil/wat zijn bedoeling is - God laat zich kennen in en door zijn Woord. Door zijn Woorden weten wij wie God is, ja wie God voor ons en onze wereld is en wat Hij met ons en die wereld wil. Want God is geen iets dat nietszeggend boven de werkelijkheid zweeft, maar God is door zijn Woord intens betrokken op ons mensen en op onze aarde, op de schepping.

En hoewel het bestaan van God altijd een geheim is en blijft en ons verstand verre te boven gaat, leren wij Hem kennen in zijn Woord, in wat Hij ons te zeggen heeft en wat zijn bedoeling is. En wat heeft Hij ons dan te zeggen - horen we bij Johannes - God is woord is leven. Gods Woord, Gods Woorden zijn gericht op leven, op het menselijk leven en samenleven, op een leefbare en bewoonbare aarde.

Gods is Woord is Leven

Maar..... dat kan niet zonder licht. Zonder licht kan er niets leven, niets groeien en bloeien. Zonder licht is het duister op aarde en dood. Vandaar dat het eerste Woord in het scheppingslied Licht is. Daarmee wordt duidelijk dat God mens en wereld niet voor duisternis en dood heeft bestemd maar voor Licht en Leven.

God is Woord is leven is Licht

Dat woord Licht verwijst niet alleen naar dat natuurlijke licht van de zon, dat leven in biologische zin mogelijk maakt, het heeft ook en vooral een morele, een ethische betekenis. Het gaat Gods Wet en Gods geboden. De Wet wordt elders in de Bijbel wel een Licht genoemd: zo zingt psalm 119 over de wet: het gebod is een lamp. De onderwijzing een licht. In zijn wet openbaart God zich als een God, die ons niet overlaat aan de chaos van duisternis en dood, maar als een God, die strijdt voor licht en leven van mensen. Bij het Licht van de Wet en de geboden gaat het dan in het bijzonder om de kwaliteit van leven: om een ten volle menswaardig bestaan, om een leven in vrijheid en vrede, om een samenleving, waarin mensen zorg en aandacht en respect hebben

voor elkaar, een samenleving, waarin mensen zich met elkaar verbonden weten en elkaar de ruimte gunnen. En dat alles in het bijzonder ook voor de zwaksten en de kleinen, de weerlozen en de kwetsbaren. Daarover gaat het in het Woord Licht: om vrede. Liefde, recht, om solidariteit, ontferming en verzoening.

God is Woord is leven is Licht.

Zo onthult Johannes in de eerste verzen van zijn Evangelie de inzet van God voor mens en wereld. Zo vertelt Johannes wie God voor ons wil zijn een Bondgenoot voor het leven in de strijd tegen duisternis en dood. En die vier grondwoorden komen voor Johannes samen in de persoon van Jezus : Jezus is van God is Woord, is leven is licht.

Jezus is van God: Gods Zoon. Het gaat Johannes niet om allerlei ingewikkelde theologische discussies, maar hij wil benadrukken, dat wij door Jezus eens en voor al God leren kennen: wie God voor ons wil zijn. Door Jezus weten wij dat God, geen nietszeggend en onaandoenlijk 'iets' is, maar een God die zich ten volle betrokken weet bij het lief en leed, bij vreugde en verdriet van mensen. In Jezus komt God als het ware zelf naar ons toe om ons concreet te laten zien, dat het Hem om redding en bevrijding gaat.

Jezus is Woord , In Jezus is het Woord van God mens geworden. Hem is Gods wet op het lijf geschreven. Hij is Gods liefde in levende lijve, Hij is Gods genade in eigen persoon, Hij is de belichaming van Gods gerechtigheid, Hij is de verpersoonlijking van Gods ontferming, Hij is Gods vergeving en verzoening in woord en daad. Zo is Jezus mens geworden Woord van God.

Jezus is leven In zijn leven laat Jezus zien wat leven, wat waarachtig menselijk leven is: leven in vrede en vreugde met elkaar, Leven waarin mensen zich inzetten en opkomen voor elkaar. Elkaar de ruimte gunnen en elkaar een zorg zijn. Tot dat leven worden wij in Zijn Naam van Godswege geroepen.

Jezus is Licht . In zijn strijd tegen de het duister en de dood, die op vele manieren het menselijk bestaan, bedreigt, verziekt en verpest, heeft Jezus het Licht van Gods Wet van liefde vrede en recht ingezet. Want dat licht maakt leven en samenleven pas goed mogelijk en verdrijft de duisternis , dwingt de duisternis naar de achtergrond.

Zo is Jezus van God is woord is leven is licht.

Van dat licht wordt gezegd "de duisternis heeft het licht niet gegrepen", Daarmee drukt Johannes zijn grondvertrouwen uit in God en zijn Woord. Het licht zal het uiteindelijk winnen van het duister.

Uiteindelijk ! Nog is het niet zo ver. Nog steeds is er de dreiging van duisternis en dood, van de chaos uit Genesis 1 en vaak is het heel wat meer dan enkel dreiging. En slaat de duisternis in vele gedaanten toe en maakt de chaos vele slachtoffers. De Bijbel is een realistisch boek. Heeft weet van de verschrikkelijke realiteit van duister en chaos in leven en samenleven op deze aarde. Ook wij hebben daar weet van.

Maar dat is niet het einde. De Bijbel is ook een boek vol hoop en vertrouwen, dat de duisternis het licht niet in haar macht heeft gekregen, niet heeft overwonnen. Johannes de evangelist kan deze woorden schrijven, omdat hij de afloop van het leven van Jezus kent: kruis en opstanding. De duisternis heeft Jezus trachten te overmeesteren. Ze hebben geprobeerd zijn licht van liefde vrede en recht proberen te doven. En het leek hen gelukt, toen Jezus stierf aan het kruis.

Maar - en dat is het hart van ons geloof in een wereld die nog zo vol duister en dood is - maar in de opstanding van Jezus maakt God ons duidelijk, dat Hij verder met ons wil en blijft Hij ons roepen om zijn licht van liefde vrede en recht te laten schijnen in de duisternis van deze wereld, ook in het nieuwe jaar dat voor ons ligt.

De duisternis mag misschien in deze wereld het hoogste woord hebben. God heeft het eerst en het laatste woord. En God zei : laat er licht zijn en er was licht. En dat ;licht is de horizon van ons bestaan.

Amen